

8.10.2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja
elinkeinojaosto
sara.kuitinen@eduskunta.fi

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston asiantuntijalausuntopyyntö asiassa HE 109/2024 vp

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asiantuntijalausunto asiassa: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (ELY-keskus) kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 ja tulla valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston kuultavaksi.

Hallitusohjelman yhtenä kärkitavoitteena on edistää puhdasta siirtymää sujuvoittamalla viranomaismenettelyjä ja parantamalla ennakoitavuutta Suomen keskeisenä kilpailuetuna. ELY-keskuksilla on merkittävä tehtävä puhtaan siirtymän hankkeiden investointien edistämisessä esim. kaavoitus, ympäristövaikutusten arviointimenettely, erilaiset luonnonsuojelulain mukaiset viranomaisprosessit sekä ympäristöluvan tarveharkinta. Samalla huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta ja ympäristövaatimuksista, hankkeiden sosiaalisesta hyväksyttävyydestä ja kansalaisten omaisuudensuojasta.

Puhtaan siirtymän investointihankkeiden ympäristöllisten viranomaismenettelyiden priorisoitu ja sujuva käsittely on nojautunut viime vuosina (2021 -) vahvasti ELY-keskusten ympäristö ja luonnonvarat - vastuualueille myönnettyyn määräaikaiseen lisäresurssiin. Uudenmaan ELY-keskus huomauttaa, että ELY-keskusten nykyiset erillisrahoitetut ja korvamerkityillä toimintamenomäärärahoilla saadut määräaikaisten lisäresurssit ovat päättymässä vuosien 2024–2026 aikana. Ympäristöllisiä menettelyjä edellyttävien investointihankkeiden määrä on kasvanut merkittävästi valtakunnallisesti kyseisenä ajanjaksona ja määrän odotetaan pysyvän korkeana myös jatkossa, erityisesti tuuli- ja aurinkovoiman, siirtoverkkojen sekä teollisuuden eri toimialojen osalta.

Uudenmaan ELY-keskuksen käsittelyssä on ollut useita kymmeniä taloudellisesti merkittäviä investointihankkeita, kuten datakeskuksia, terästehdas, vedyn tuotantolaitoksia, lämmön kausivarastointilaitoksia sekä näihin liittyviä infrastruktuurihankkeita. Hankkeet ovat tyypillisesti teknisesti monimutkaisia ja sijoittuessaan Uudellemaalle, jossa asutuksen ja muiden toimintojen määrä on voimakkaasti keskittynyt, edellyttävät erityistä asiantuntemusta myös viranomaismenettelyiden näkökulmasta.

8.10.2024

Uudenmaan ELY-keskus korostaa, että ympäristöluvan tarvitsevia toimintoja valvotaan lupakäsittelyn jälkeen koko elinkaaren ajan. Investointihankkeiden ympäristöllisten menettelyiden resurssivaikutusta valvontatehtäviin tulisi arvioida pysyvän resurssin näkökulmasta.

Valvonnan tavoitteena on paitsi varmistaa, että toiminnassa noudatetaan ympäristönsuojelulain ja jätelain vaatimuksia sekä ympäristöluvan lupamääräyksiä, mutta myös välittää luvanhaltijalle tietoa lainsäädännön uusista vaatimuksista ja muutosten vaikutuksista lupatilanteeseen ohjaten luvanhaltijaa tarvittavista toimenpiteistä muutostilanteissa.

Uudella lupa- ja valvontavirastolla tulee olemaan käytössä valtakunnalliset resurssit, jolloin ruuhkia voidaan tasata, mikä mahdollistaa asioiden nopean käsittelyn. Valmisteilla olevan yhden luukun palveluiden toimintamalli lähentää ja yhteensovittaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, ympäristöluvitusta ja valvontaa. Lupa- ja valvontavirastossa päätökset valmistellaan viraston sisällä, jolloin viranomaisen tarve valittaa omista luvista pääsääntöisesti poistuu.

Valmisteilla olevassa ympäristöasioiden käsittelylaissa säädetään myös eräiden lupahakemusten väliaikaisesta etusijasta lupa- ja valvontavirastossa vuoden 2030 loppuun saakka. Kyse olisi nykyisin voimassa olevasta vihreän siirtymän hankkeiden etusijamenettelystä, jonka voimassaoloaikaa jatkettaisiin esitetyn mukaisesti neljällä vuodella. Lakiesityksen vaikutuksissa julkiseen talouteen on todettu vain aluehallintovirastoille ja hallinto-oikeudelle osoitetut lisämäärärahat. Uudenmaan ELY-keskus huomauttaa, että vihreän siirtymän lisäresurssien rahoituksen jatkamistarve 2030 saakka tulee kattaa myös ELY-keskuksille myönnetty lisäresurssit, joiden turvin on mahdollistettu ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvien ympäristöllisten menettelyiden tai niiden tarvearviointiin kuuluvien tehtävien riittävä resurssointi puhtaan siirtymän investointihankkeiden sujuvaan ja priorisoituun käsittelyyn.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on ratkaissut johtaja Mikko Kantokari.

Tämä asiakirja KEHA/71396/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/71396/2024 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Kantokari Mikko 08.10.2024 11:14